

El film que va sacsejar l'època

Mai cap film no haurà sacsejat l'època com 'La dolce vita', de Federico Fellini. El mes vinent farà cinquanta anys que es va estrenar a Itàlia. El país es va dividir entre detractors i partidaris. És també el film que ha generat més rius de tinta de la història.

Francis Ford Coppola ha declarat a *Le Nouvel Observateur* que un bon film és el que et fa venir ganes de reveure'l en sortir del cinema, com, entre més, *La dolce vita* i *8 i mig*. Tots dos els ha vistos moltes vegades, bo i intentant de determinar quin prefereix. Quin és el veredict? li demana el periodista. I respon: "Els adoro tots dos, però, contràriament a l'opinió general, penso que triaria *La dolce vita*, perquè ha sacsejat l'època com pocs films han sabut fer. Si en mil anys el projectessin als marciàns, entendrien de seguida què eren els anys 60, els *paparazzi*, el culte a la celebritat..."

El mes vinent farà cinquanta anys que *La dolce vita* va començar a sacsejar la seva època. Aquell febrer del 1960 s'estrenava el film a Itàlia. La commoció social, moral, cultural i artística que va provocar-hi no tenia precedents, ni ha tingut mai paral·lel. Tota la premsa europea se'n va fer ressò, fins i tot l'espanyola, sotmesa a la censura franquista.

Mai cap film no haurà generat tants rius de tinta a la premsa europea. El seu triomf esclatant, tot i les polèmiques i les reaccions contràries, morals –de la dreta cristiana– i fins i tot artístiques –d'alguns directors italians de prestigi, com ara Visconti i De Sica– va ser una derrota per a l'Església Catòlica, que, des del sant pare mateix a *L'Osservatore Romano* van anatemitzar-la, amenaçaren

els espectadors d'excomunicació, i prohibiren als catòlics que l'anessin a veure.

També va ser una derrota per als crítics i cineastes que no la van saber valorar al primer moment. Quan el mes de maig va arribar al Festival de Canes, el film encara omplia les sales de les principals ciutats italianes, superant rècords de taquilla. Tot i que molts crítics i espectadors van quedar-ne decebuts, el jurat, presidit per Georges Simenon, va donar-li la Palma d'Or.

Com va escriure el crític cinematogràfic i biògraf de Federico Fellini, Tullio Kezich, el film esclatà com una bomba el febrer del 1960 i l'endemà es va poder dir que Itàlia ja no era la mateixa. Certament, no l'havia pas canviada *La dolce vita*, però el film n'havia donat notícia.

La dolce vita ha passat a la història, i la història del rodatge i la recepció del film –amb reaccions grotesques que el pas del temps ha deixat en ridícul– no han fet sinó enfortir la fama de l'obra, la seva gloriosa posteritat. En podem oferir uns quants exemples.

■ Rodatge a l'estudi

És el film en què Fellini descobreix la filmació a l'estudi. A més de poder decidir fins al darrer detall els elements escenogràfics, la seva expressivitat artística quedarà reforçada, potenciada. La direcció d'actors mi-

L'escena de la Fontana di Trevi, la més emblemàtica de *La dolce vita*. Ha quedat gravada a la memòria visual del segle XX.

llorarà, especialment l'adequació de la idea prèvia que té del personatge a la personalitat dels actors. I també millorarà la tècnica de filmació en general, des de la imatge al so.

Sense abandonar el realisme –o el neorealisme, si es vol–, podrà introduir-hi un lleu toc teatral, oníric, que esclatarà amb el seu film posterior, *8 i mig*. La frontera entre realitat i fantasia, diu Tullio Kezich, és gairebé imperceptible, ningú no podrà dir on acaba l'herència del neorealisme i on comença la poètica estrictament felliniana.

Als estudis de Cinecittà recrea tot allò que pot, des de la Via Veneto i les escales del Vaticà, a l'apartament de Steiner, i el de l'orgia final amb l'*striptease*, i fins i tot la sala de l'hotel Excelsior on Anita Ekberg fa la conferència de premsa, en arribar a Roma. Tot, tret de la Fontana di Trevi, el palau dels nobles i les escenes de la platja, naturalment. L'apartament de la prostituta negat que *lloguen* per una nit Marcello i Maddalena, l'aristòcrata interpretada per Anouk Aimée, es va construir a la piscina de Cinecittà.

La recreació a l'estudi permet de reforçar millor el missatge que a cada moment vol transmetre el director. Així, la casa d'Emma, la dona amb la qual viu Marcello, personatge interpretat per la carnal Yvonne Furneaux, és buida d'elements decoratius, cosa que reforça la soledat en què viu i la idea que només s'interessa per l'home que estima bojament. Així es fa més comprensible el seu intent de suïcidi, quan no es veu corresposta. I a ella, perquè quedés accentuada la seva carnalitat, li van afegir escuma als pits i a les natges.

També és producte dels estudis el vestuari. Per evitar que tothom anés vestit seguint la moda del moment i el film envellís al cap de dos dies, tots els vestits van ser creats a la sastreria de Cinecittà. També es van triar els colors d'acord amb el blanc i negre de la fotografia. El vestuari va guanyar un Oscar.

Finalment, el rodatge en Total-scope, similar al Cinemascope, va accentuar el caràcter de fresc que tenia l'obra, d'auca, formada per un pròleg i onze quadres.

Cartell del film. Marcello Mastroianni es va convertir en una estrella del cinema internacional, i el col·laborador més estimat de Fellini.

■ **Pier Palolo Pasolini, assessor**
Pier Paolo Pasolini, llavors narrador i poeta, va ser un dels assessors i col·laboradors de Fellini que no figuren als crèdits. Ja l'havia ajudat a buscar escenaris naturals per a *Les nits de la Cabiria*. Quan Fellini començava a pensar en el film va ser un dels escriptors amb qui feia recorreguts amb el seu cotxe, per Roma i per la platja, per contrastar, tot xerrant, les seves idees germinals sobre el film.

Pasolini també va participar en la tria de les proves dels actors escollits per a interpretar el personatge de

Steiner, i visionava amb el director les imatges rodades a l'estudi. Fellini confiava en el criteri cinematogràfic del futur director. Va rodar el seu primer film, *Accattone* (1961), just després d'haver participat a *La dolce vita*.

■ **La nova Roma**

Federico Fellini, arribat de províncies, com el seu alter ego Marcello, va adonar-se que Roma havia canviat de la nit al dia, i ja havia deixat enrere la difícil postguerra. A més, amb l'arribada d'estrelles del cinema interna-

cional, de primera fila o tronades, i el rodatge de grans produccions, es creia el melic del món.

Com va dir Fellini, les dones es van tornar meravelloses, els cotxes van assumir el paper de monstres llegendaris, s'importava la cultura popular americana, com el rock and roll –que al film interpreta un desconegut Adriano Celentano– i va prosperar el *café-society*. Els famosos s'exhibien a les terrasses dels cafès i els fotògrafs els empaitaven.

Allò que Fellini desconeixia és que el fenomen de la premsa del cor adquiriria proporcions universals i que per batejar els fotògrafs de la premsa rosa s'utilitzaria el nom que ell mateix donava als que apareixien al film, *paparazzi*, plural del nom del fotògraf que treballa amb Marcello, Papparazzo.

■ **Música trista amb ritme alegre**

Fellini manté amb Nino Rota la idea de sempre, d'abans i després de *La dolce vita*, la de fer una música trista tocada amb ritme alegre. Una melodia malenconiosa que fer fictícia l'alegria. Com fa a través de les imatges i les situacions, el dualisme, el contrast crea l'ambigüitat poètica que persegueix.

■ **Dino De Laurentiis es retira.**

Dino De Laurentiis era el productor de Fellini quan va decidir de rodar *La dolce vita*. Ja havia estat el feliç productor de *La strada* i *Les nits de la Cabiria*, dos èxits internacionals, de públic i de crítica, amb Oscar inclòs. Però poques setmanes abans de començar el rodatge, va renunciar a produir-la. Per una sola raó: volia un actor de renom internacional per al paper protagonista, en concret Paul Newman. També hauria acceptat Gérard Philippe, però Fellini volia un actor italià, i aquest italià no podia ser ningú més que Marcello Mastroianni.

A De Laurentiis, Mastroianni, que fins aleshores havia interpretat papers còmics i de personatges tous, no el convencia, no li veia el carisma enlloc. Després de tractar amb Franco Cristaldi, de la Vides, i Goffred Lombardo, de la Titanus, s'hi va engrescar Peppino Amato, l'home de

EL TEMPS

Marcello Mastroianni, a l'escena que tanca el film, quan el soroll de la mar li impedeix de sentir què li vol dir la jove Paola del restaurant de la platja.

confiança d'Angelo Rizzoli, editor i productor. Amato i Rizzoli figuren com a productors. Van haver de tornar a De Laurentiis els diners que ja havia invertit en el film, 75 milions de lires. Rizzoli li produirà dues obres més, *8 i mig* i *Giulietta dels esperits*.

■ Actores descartats

Diversos actors de renom amb els quals havia pensat inicialment Fellini van renunciar al projecte, o no van arribar a ser requerits. Henry Fonda havia d'interpretar el paper de Steiner, l'amic de Marcello, intel·lectual benestant, que mata els dos fills i se suïcida. Ho van demanar en ferm als agents de l'actor, però no en van obtenir cap resposta.

El personatge de Steiner va ser el que va portar més maldecaps a Fellini. Havia de transmetre una ferma serenitat intel·lectual, un pau interior, un equilibri gairebé místic. Va pensar en més actors anglosaxons, com ara Peter Ustinov, i italians. També va oferir el paper a l'escriptor Elio Vittorini. La llista que va fer amb els noms dels candidats era llarguissi-

L'Església Catòlica va prohibir als fidels que anessin a veure-la i el sant pare es va veure obligat a defensar la 'caritativa' noblesa romana de la imatge que en dóna Fellini.

ma. Arribava a la cinquantena. Entre els més coneguts, hi havia Anthony Quale, Richard Basehart, Michael Redgrave, Massimo Girotti i Romolo Valli, que finalment serà el que doblarà l'actor escollit –el francès Alain Cuny– a l'italià. La tria es va fer al darrer moment, quan el rodatge ja era avançat, fins al punt que va fer una prova als dos actors *finalistes*, Enrico Maria Salerno i Alain Cuny.

Quan el film s'havia estrenat als Estats Units, Fellini va rebre una carta de felicitació, especialment pel magnífic personatge de Steiner.

Hom va pensar en Maurice Chevalier per al personatge del pare de Marcello, que va acabar fent un actor italià de teatre, Annibale Ninchi, que també faria de pare del personatge que Mastroianni interpreta a *8 i mig*. Finalment, Luise Rainer tenia un paper assignat que no es va veure amb cor d'interpretar i el personatge va ser descartat: ja es veia que amb les escenes rodades el film arribaria a les tres hores.

La participació d'actors francesos al film –Anouk Aimée, Yvonne Furneaux i Alain Cuny– s'explica per la participació de la productora francesa Pathé.

■ Marcello Mastroianni

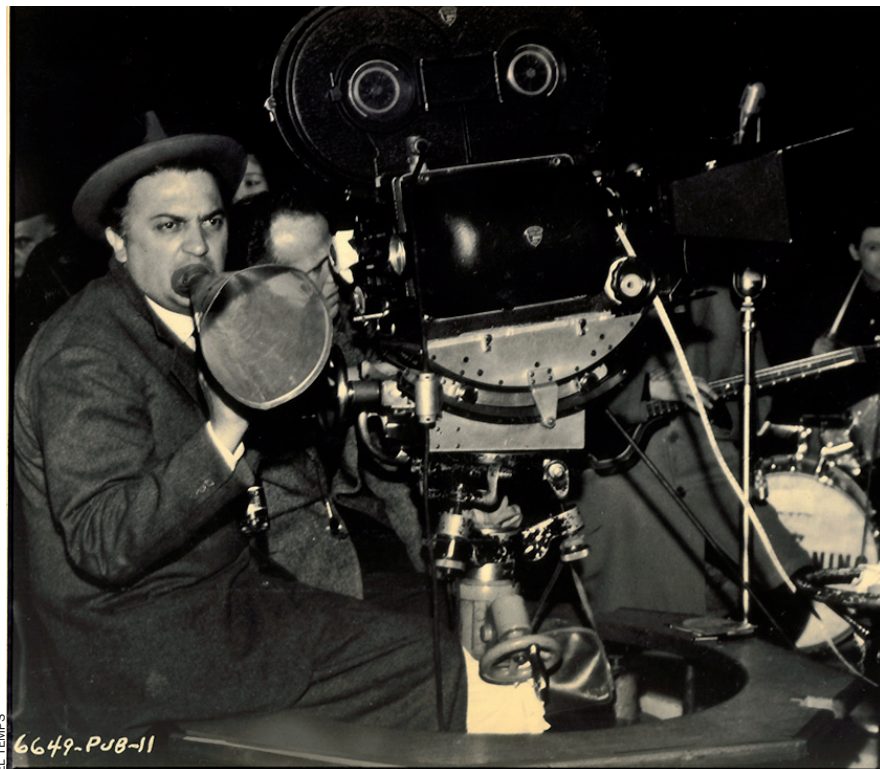
Marcello Mastroianni va ser conscient des del primer moment que el paper de Marcello podria canviar radicalment la seva carrera. I va passar això, tot i que, en formar part del clan antifellinià de Luchino Visconti, enemic de *La strada*, deia que el millor Fellini era el primer, el d'*Els inútils*. Mai no deixarà d'assistir al rodatge, fins i tot quan no té escena, i sempre serà al costat de Fellini. Es faran amics íntims.

Quan Fellini el va convocar per oferir-li el paper, li va dir que el productor, que llavors encara era De Laurentiis, proposava Paul Newman, però que ell volia una cara qualsevol, perquè el personatge és una espècie de papallona, no té la personalitat de Paul Newman. "No em vaig sentir

EL TEMPS

Els fotògrafs de la premsa del cor es diuen paparazzi gràcies a *La dolce vita*, a partir del cognom del fotògraf que acompanya Marcello, Paparazzo.

EL TEMPS
6649-PJ8-11
Federico Fellini durant el rodatge del film. Ja era un director molt popular i tot allò que feia era seguit per la premsa gràfica.

pas humiliat”, declarà anys després Mastroianni.

Per donar imatge de dignitat, de professionalitat, va dir que li agradaria fer un cop d'ull al guió. “És clar”, va respondre Fellini. I adreçant-se al guionista, Ennio Flaiano, va dir que li ensenyés el guió. Ennio Flaiano va portar una carpeta. La va obrir i hi va veure un plec de fulls en blanc, amb un primer full dibuixat. Era un dibuix, un dels que acostumava a fer Fellini. S'hi veia un home que nedava al mig de la mar, amb un llarg sexe que li arribava fins al fons. Al voltant, com en un film d'Esther Williams, hi girava un ballet de sirenes.

Va quedar fumut, es va tornar de tots colors, es va sentir humiliat. Va comprendre que demanar el guió havia estat una impertinència. Què havia de dir, va pensar? Allò que va dir: “Això em sembla molt interessant. On he de signar?” Gràcies a *La dolce vita*, Itàlia –públic, productors i directors– va descobrir un nou Mastroianni.

■ Fonts autèntiques

Alguns dels episodis més colpidors i sorprenents de *La dolce vita* tenen

una base real. El primer de maig del 1956, una estàtua d'un sanctuari amb els braços oberts va ser transportada amb helicòpter fins a la plaça de Sant Pere del Vaticà, primera escena del film.

El setembre del 1958, el setmanari *Tempo* va publicar un reportatge fotogràfic amb Anita Ekberg que, a la primera claror de la matinada, entra vestida dins la Fontana di Trevi. Anita Ekberg, com fa el seu amant Lex Barker al film, també va ser bufetejada pel seu marit Anthony Stell al carrer. Eren molt conegudes a Roma les discussions violentes en públic entre Anita Ekberg i Anthony Stell.

El miracle de l'aparició de la verge a uns infants, no cal dir-ho, és un episodi freqüent a Itàlia, sense la sort que ha tingut, però, a Llorda i a Fàtima. El que inspira Fellini va escaure's l'estiu del 1958, quan ja començava a pensar en *La dolce vita*.

Sobre el suïcidi de Steiner i la mort dels fills, hi ha més d'una font probable. És un cas que s'havia esdevingut a França feia poc. Però pel que fa només al suïcidi, també es pot pensar en Cesare Pavese, amic d'un dels guionistes, Tullio Pinelli.

El peix monstre en forma de lluna que cau mort a la sorra es relaciona amb el cas que va passar al Rímini natal de Fellini el 1934. Ho va publicar la premsa a portada. Fellini se'n recordava.

■ Anitona Ekberg

L'actriu sueca va ser batejada afectuosament *Anitona* per Fellini, que va quedar fascinat per la seva ingenuïtat, força i disponibilitat. “És una nena. Té dotze anys, ni un més”, va comentar el director. La va qualificar de “fosforescent”.

El contracte li permetia de refusar els primer plans a la tarda, però es mantenia tot el dia fresca com una rosa i no va posar cap impediment als primers plans, fos l'hora que fos. No va posar cap inconvenient a mullar-se a la Fontana de Trevi, tot i la temperatura ambiental de deu graus. L'escena representava l'estiu, però es va rodar a principi d'abril. Va repetir diverses vegades l'escena que puja vestida de religió les escales del Vaticà, sense queixar-se ni perdre l'alè. Un tècnic va dir: “Haurien d'apuntar-la al *Giro*”.

■ ‘La Vanguardia Española’ pronostica que fracassarà a Canes

La Vanguardia Española, en una crònica de Carles Sentís enviada des de Canes, destacava a l'edició del 13 de maig del 1960 que “el to amoral i la llarga durada del film ha decebut al festival”.

Sentís hi afirmava que *La dolce vita* només havia entusiasmat una minoria i que la major part dels crítics s'hi havien manifestat contraris. Que les prolongades descripcions ferien la sensibilitat de molts espectadors i que de les tres hores, en sobrava una. I que Fellini no afegia res a la seva brillant carrera, en la qual hi havia ja films “desconcertants” com *La strada*.

Per tot plegat, el periodista pronosticava que *La dolce vita* no obtindria cap premi a Canes, tret potser d'un premi d'interpretació per a Marcello Mastroianni. Com se sap, el film va obtenir el màxim guardó, la Palma d'Or. En va informar *La Vanguardia Española*, a través d'una nota breu de l'agència Efe, el dia 21 de maig.

Desde CANNES

«LA DOLCE VITA», DE FELLINI, PIEDRA DE ESCANDALO UNA VEZ MAS

EL TONO AMORAL Y LA LARGA DURACION DE LA PELICULA HAN DECEPCIONADO EN EL FESTIVAL

Cannes, 12, 7 tarde. (Crónica telefónica de nuestro corresponsal). — ¿Puede ser peor el remedio que la enfermedad? He aquí en lo que podría encuadrarse el episodio de las discusiones en torno a «La dolce vita», que ante el centro — y señalan también la mitad — de un festival de Cannes hasta ahora más bien gris y poco agitado.

El escándalo, o al se quiere las polémicas que suscitó en el interior de Italia la película de Federico Fellini cuando se estrenó se han exportado también con el «film» y han pasado al plano internacional. Las polémicas nacionales italianas (han provocado como un eco las discusiones internacionales): Sin este precedente, ¿hubiera sido «La dolce vita» tan discutida en Cannes?

De todas maneras lo hubiese sido, aunque en menor grado. Desde que Federico Fellini presentó su desconcertante «La Strada» — después de ciertas tan discutidas como «Vittorio» o «Il bidone», todo lo que realiza conmueva en principio al mundo cinematográfico.

¿Se equivocó Fellini por primera vez con «La dolce vita»? En el objetivo, no; en la puntaría lo puede haberlo fallado. La descomposición de la sociedad moderna o por lo menos la de ciertos grupos: las grandes capitales podía en efecto presentarse de frente y sin rodeos — a los monstruos hay que mirarlos valientemente a la cara —, más no complacerse en prolongadas descripciones que ferreamente desahoga sus ansias de espectáculo.

Denunciar la corrupción, sí. Pero habría que hacerlo sin detenerse en su presentación y en todo caso tomando resaca de las actitudes moralizadoras. No se desprende ella tan fácilmente como pretende Fellini de la vaciedad, innecesaria y aburrimiento de los personajes que se agitan en la película. Hubiera que dar resaca de una salida al laboratorio. La obra no es tan anodina como algunos dicen y en eso lleva razón su realizador. Todo está tratado objetivamente, como el mismo título de la película indica. Se hallan incluso notas de optimismo. Lo único que no da esperanzas, el Fellini parece algo más católico, no hubiera tapado las salidas y redimiendo a su héroe hubiera podido robarle a toda la película.

Acortándole algo, sin embargo y en cualquier caso. ¿Para qué dos orígenes romanos? ¿Y para qué la prolongación inabarcable de la última? ¿Para dar la impresión de aburrimiento? ¿Y con ello no arrastra lo que aburra sea la propia película? ¿Por qué tanta duración (tres horas)? Dos horas podrían bastar y la primera versión del «film» tenía cuatro... Federico Fellini, que fue periodista antes de director cinematográfico, hubiera tenido que saber, sin creyendo pasar una crítica de nuestro tiempo, que no debía entenderse profundamente.

Fellini, en el curso de una conferencia de prensa que ha afrontado con inteligencia y humor no me ha querido aclarar lo que los periodistas explican con su «Dolce vita». La película, pienso, sí, es una explicación en sí. ¿Para qué, pues, una explicación de una explicación? He aquí un punto concreto sobre el cual no resistamos más. Un artista puede ser su propio crítico y no debe — ni a menudo sabe — explicar lo que salió de su arte. La inspiración en principio se mantiene fuera del análisis. El presenta un retrato o retrato algo deslavandado de la vida; ¿y es lógica y explicable la vida? Un periodista, luego el caso un poco de preguntas con insistencia por la significación verdadera de la escena del suicidio — precedido de la muerte de sus dos pequeños hijos — de Striner, casi el único ser aparentemente normal de la película. Fellini hubiera podido decir que en la página de sucesos de los periódicos abundan los actos de desesperación dictados por el temor al futuro — incluso gobiernos — incluso nada por sus hijos que por ellos mismos. Finalmente en la película se ha subrayado antes del suicidio el carácter agnóstico del «moderno» Striner y cuando este consuma su acto — obstruyendo otra salida para Marcello, el desesperado protagonista del film — parece indicarse que sin esperanza o fe el laboratorio de la vida moderna no lleva la menor esperanza.

El negro porvenir con que Fellini gusta de acabar muchos de sus «films» está en «La dolce vita» menos acentuado, aunque no es menos desolador.

El «film» negro con lucez empalmeadas de la Via Veneto equivocado a unos pocos — se habla en Cannes de la constitución de un club de amigos de «La dolce vita» — y decepcionó a la mayoría. La mayor parte de los críticos se manifestaban adversos y al final de la sesión de gala se oyeron casi tantos silbidos como aplausos.

Fellini no ha añadido nada a su brillante primicias con «La dolce vita» y por su parte Italia y especialmente Roma tampoco ganará nada con el paso que se entregará a la voracidad de las multitudes de todo el mundo.

«La dolce vita» será una película muy comercial — los oídos franceses de la nueva élite están en su propio terreno — pero condenada por la asociación. En Cannes, desde luego, no obtendrá más excepción que de un premio a la interpretación de Marcello Mastroianni, cuyo trabajo objetivamente puede considerarse ajeno a los discutidos pliegues y rugosidad de su tan famosa película. — Carlos GENTIS.

EL TEMPS

Carlos Sentis pronostica a La Vanguardia Española que el film no obtendrá cap premi important a Canes.

Competia amb Antonioni, Bergman, Buñuel, autors distingits amb premis secundaris.

El jurat era presidit per Georges Simenon i en formava part Henry Miller, que va ser el membre del jurat que va fer decantar la balança a favor de Fellini. Quan Simenon va llegir el veredict, el públic, majoritàriament, va xiular-lo.

■ Perpinyà se'n beneficia

No era la primera vegada que el diari parlava del film. El 27 de febrer, quan no se sabia si *La dolce vita* podria ser mai vist a l'estat espanyol, el crític de cinema Antonio Martínez Tomàs, famós pel seu conservadorisme —va dir que si *La caza* de Saura era el nou cinema espanyol, es quedava amb el vell—, analitzava el fenomen de l'escàndol de *La dolce vita* i deia que el problema era que la ciutat pontificia de Roma, a diferència de París, el

GUIA DE PERPIGNAN

CAFES

- PIDAN CAFES SAINT LOUIS en todos los colmados. Torrefacción: Impasse Bergère, 5. Teléfono 34-41-50, Perpignan.

CONFECCIONES

- ST. REMY, 1 Alsace Lorraine Especialidad vestidos «Tergals» señores, señoras, niños. Camisería moderna.

TEJIDOS

- TISSUS MARCEL 30, Rue des Augustins. Tejidos, Sedas naturales, tergal, nylon, algodones exclusivos, cortinas tergal y decorativas.
- VILLAROS, rue des Marchands. Todos los tejidos: Seda, tergal, Crylor, lana, lino, cortinas. Vidrios tergal, rhovil, decoración

LE PARADIS DE LA SOIE
6, Rue de la République
Lanas, Tergal y Nylon
Telas de seda natural

CINES

- CASTILLET: «Dolce Vita», de Fellini. La película que ha escandalizado Roma y el último Festival de Cannes.
- FAMILIA: «La Fille Rose-Marie», historia de la célebre «Call-girls» alemana.
- BARCOS - MOTORES
- NAUTI FRANCE Avenida del Liceo. - T. 34 Lanchas, motores, accesorios «Evinrude», «Mercury».
- AUTOS SIN CHOFER
- EUROPCARS, todos modelos. 1959-60. Rpt. R. CORTES Barna. Diputación, 222. Tel. 32-07-14.
- FARMACIAS - PERFUMERIAS
- Farmacia BASSOULS-DUMAYNE 23, Quai Vauhan, productos belleza, especialidades, aparatos masaje, perfumería. Se habla español

BARCELONA-PERPIGNAN
Servicio diario en AUTOPULLMAN
SALIDA RONDA UNIVERSIDAD, 5
JULIA RENFE
EUROPASUS

GRAN CASINO DE CANET PLAGÉ a 13 kilómetros de PERPIGNAN
ATRACCIONES DIARIAS CON LAS MAS BELLAS «VEDETTES PLAS TICAS»
GRAN ORQUESTA FAMOSA DE BAILE — BOLA — BANCA

Anunci d'una guia de Perpinyà a La Vanguardia Española. La dolce vita, prohibida a l'estat espanyol, s'exhibeix al cinema Castillet.

vici era clandestí i quan algú el depapava, es produïa l'escàndol.

Pel que fa a la valoració artística, acusava Fellini de deixar-se endur per la facilitat dels llocs comuns de la demagògia i de voler retratar la misèria humana, sobretot pel fet de ser poetitzada, perquè la misèria humana, deia, era una excepció. De totes maneres, el crític va continuar contribuint a la popularitat de *La dolce vita*. Quan estrenaven un film d'un actor que hi sortia, no s'estava de recordar —ho va fer amb Nadia Gray o Yvonne Furneaux, per exemple— que acabava d'obtenir un gran èxit a *La dolce vita*, de Fellini.

Pocs dies després de la presentació a Canes, i amb el film ja estrenat a França, *La Vanguardia Española* publicava l'anunci d'una «Guia de Perpignan», en el qual, a més de propaganda de botigues i del casino de Canet, i del servei diari d'autocar Barcelona-Perpinyà, s'indicava que el cinema Castillet projectava *La dolce vita* de Fellini, «la pel·lícula que ha escandalitzat Roma i el darrer Festival de Canes». Tothom sabia que, després de la reacció del Vaticà, el film seria prohibit a l'estat espanyol.

La mateixa situació es va repetir just l'any següent, i amb un film espanyol. *Viridiana*, de Luis Buñuel, obtenia la Palma d'Or a Canes i el govern catòlic de Franco el va prohibir arran de la reacció que havia

causat en *L'Osservatore Romano*, que l'havia titllat de blasfem.

■ El sant pare defensa la nobleza romana

El 21 de febrer del 1960, el mes de l'estrena de *La dolce vita*, el sant pare de torn va aprofitar la visita d'uns representants d'organitzacions romanes, pertanyents a la bona societat, dedicades a la caritat, per exposar la seva opinió sobre *La dolce vita*, sense necessitat d'esmentar-la. N'hi va haver prou de referir-s'hi amb l'expressió «film sense escrúpols». Sort que no es va dedicar a la crítica cinematogràfica, perquè va dir que aquests films revelaven «una gran falta d'intel·ligència».

Les paraules anaven adreçades a l'alta societat romana, dolguda per la visió que Fellini oferia de l'aristocràcia. *Il Quotidiano*, òrgan de l'Acció Catòlica italiana, publicava aquell mateix dia un article a la primera pàgina sobre l'"aristocràcia bona de Roma" i les seves obres de caritat.

Al Parlament, un diputat va declarar que el film constituïa un insult als italians i a Roma. Molts li van fer costat i demanaren que es prohibís. *L'Osservatore Romano* publica set virulents articles contra *La dolce vita*. En un d'aquests textos, titulat «Basta», escriu: «El vici exhibit a la pantalla és una invitació al vici.»

En algunes esglésies italianes, es van imprimir fulls amb la petició:

Quan Georges Simenon va anunciar que 'La dolce vita' havia guanyat la Palma d'Or, el veredicte va ser rebut amb xiulets i només una minoria va aplaudir-lo

“Resem per la salut de l'ànima de Federico Fellini, pecador públic.” El pare Della Torre, director de *L'Osservatore Romano* va dir que no havia vist el film: “No hi ha necessitat de veure porqueries per condemnar-les”, va dir. Els jesuïtes, cal dir-ho, la defensen.

L'any 1994, alguns mesos després de la mort de Fellini, l'Església va aixecar la prohibició de veure *La dolce vita*.

■ Tres opositors il·lustres

Tres de les grans figures del cinema italià de l'època, Roberto Rossellini, Vittorio De Sica i Luchino Visconti van reaccionar amb menyspreu o indiferència. En el cas de Rossellini va ser més greu, perquè considerava Fellini un fill cinematogràfic seu.

En acabar la projecció privada, Rossellini el va mirar, recordà Fellini, com Sòcrates miraria Critó des-

cobrint que el deixeble havia de cop i volta embogit. Visconti, que ja la tenia botada amb Fellini d'ençà que *La strada* havia competit amb *Senso* a la Mostra de Venècia, va dir que els nobles del film eren els nobles vistos pel seu majordom. I De Sica pensava que era una potineria, el somni d'un provincial.

■ L'estrena

L'estrena de gala es fa al cinema Fiamma de Roma el 3 de febrer. Pocs aplaudiments i alguns xiulets. Els espectadors el troben excessivament llarg i les escenes finals, de l'orgia, amb els atacs a Marcello per haver-se convertit en relacions públiques, i l'anada a la platja, es fan lentes, feixugues. Mai un film d'autor no ha superat les dues hores i mitja. Els dos productors, Angelo Rizzoli i Giuseppe Amato, temen el fracàs, la ruïna.

L'endemà passat s'estrena a Milà. El rumor que la justícia el prohibirà per escandalós ha començat a córrer amb força i a la primera projecció, la multitud vol entrar a comprar-ne entrades abans d'hora i trenquen els vidres de la porta. Ha esclatat la bomba.

■ Itàlia, dividida

La dolce vita va dividir Itàlia. Tothom s'hi havia de pronunciar, de periodistes i escriptors a religiosos i polítics. L'esquerra hi veu una oportunitat per a criticar la dreta reaccionària, que va demanar que el film es cremés i que retiessin el passaport a Fellini. Fellini calla, però es dol de la reacció de l'Església, perquè ell creu haver fet una obra de bon catòlic, denunciant el mal i els falsos miracles.

Per deixar clara la seva posició, mira d'entrevistar-se amb alguns cardenals, però no el volen rebre. Com va dir Pier Paolo Pasolini enfront dels atacs de *L'Osservatore Romano*, és “un film catòlic d'una bellesa sovint colpidora, sovint monstruosa, sovint angelical”. Mai, de cap film, no s'hauran pogut dir coses tan contradictòries.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Santantonada

Quan la gelor hivernal (“Per sant Antoni, un fred com un dimoni”) tanca les persones a les cases i la nit, llarga, expandeix ombres, sembla el cel de tenebres com si el cobrira de tela de sac, la Santantonada trau les gents als carrers per renovar ritus de germanor i solidaritat i encendre llums de festa, que és de tots i a tots aplega i agermana. Unes places i vies que omplin els déus més antics del nostre poble, esperits agraris –pagans–, divinitats de la natura camuflades sota el vestit de *dimonis* per a vèncer els novells

déus cristians, emboscats entre hàbits de rigorosos sants ascetes per a una festa dionisiaca. Darrere la lluita entre els sants i els *dimonis* i de la presència del foc s'amaguen els elements més antics de la nostra civilització: la batalla entre el bé i el mal i el combat entre l'hivern

i l'estiu, entre la mort i la vida, aqueixa vida que triomfa i guanya, cada any, amb les fogueres, imatge del Sol, fecundant.

Els focs ens retornen la nació, dibuixen les seues fites. Diversos, però sempre sagrats, sacramentals. Des de la foguera comunal, piramidal, a petits foguerons a cada carrer; des d'un eix central –*axis mundi*–, el *maig*, a muntons de brosta, de les pires gegantines a

Foguera de Sant Antoni.

les humils pileres. Però sempre la flama que urgeix el renaixement del Sol, que calfe i allumene, que la vida desperte, rebrolle. La festa major d'hivern és commemoració i, a la vegada, esperança. Ens fa espigolar en les més fondes arrels d'un poble diferent, per a alenar,

superar un present, que, “encara, ens encadena”, i aspirar al futur, a una plenitud nova. La festa de Sant Antoni ocupa joiosament les nostres terres i, en afirmar el viure, i no sols el sobreviure, ens simbolitza a tota una nació, perquè som també un poble que vol viure i construir-se un demà a la seua mida, lliure i en pau: “Sant Antoni trau la boira del món.”